

Stanovisko Sdružení pro internetový rozvoj (SPIR) a Výboru nezávislého ICT průmyslu (VNICTP) k návrhu nařízení o bránění šíření teroristického obsahu online

4. října 2018

SPIR a VNICTP souhlasí, že nezákonný obsah podporující terorismus nemá být na internetu šířen a má být odstraňován. Nástroje určené k dosažení tohoto cíle však musí být voleny citlivě s ohledem na závažné negativní dopady, které by mohly nevhodně volené nástroje mít pro svobodu projevu a podnikatelské prostředí v digitálním sektoru, zejména pak veškeré hostingové služby a také mediální domy, které umožňují nahrávání obsahu třetím stranám.

SPIR proto podporuje záměr navrhované úpravy, ale jednotlivá navrhovaná opatření je třeba upravit s ohledem na následující body:

Článek 4

Povinnost zajistit službu (nebo konkrétního zástupce), která bude **reagovat na podněty od určeného státního orgánu 24/7 a stahovat do 1 hodiny od oznámení** případný teroristický obsah je nepřiměřená, jednak s ohledem na menší společnosti, pro které taková služba znamená nepřiměřené náklady, jednak s ohledem na další opatření obsažená v návrhu, konkrétně v **čl. 6 – povinnost zavést tzv. proaktivní nástroje**, včetně automatických filtrů a manuální kontroly obsahu, aby samy eliminovaly šíření teroristického obsahu.

Právní nejistotu vyvolá rovněž skutečnost, že **příkaz může doručit kterýkoliv příslušný úřad z kteréhokoliv členského státu**. Příkaz by měl doručovat vždy příslušný národní úřad.

Článek 5

Návrh přenáší odpovědnost za identifikaci a prověření závadnosti obsahu na soukromé subjekty (provozovatele služeb). Příkaz by měl vydat příslušný úřad a měl by v něm jednoznačně deklarovat, že je obsah závadný, a provozovatel služby by pak tento příkaz měl vyplnit. Stát disponuje potřebnými kapacitami a expertízou k posouzení závadnosti obsahu. Pro soukromé subjekty by takováto nová povinnost představovala zásadní personální náklady a značnou nejistotu ohledně správnosti přijatých rozhodnutí. Stát na rozdíl od provozovatelů služeb také disponuje vymáhacími pravomocemi pro případ, že by k odstranění obsahu nedošlo, případně nápravnými nástroji pro případ, že by byl stažen obsah legální.

Článek 6

Opatření podle čl. 6.2(a) budou velmi nákladná (zejména zabránění opětovnému nahrání téhož obsahu) a zároveň za nedodržení této povinnosti hrozí sankce.

Návrh nepočítá s takovými situacemi, jako je např. nahrání obsahu v jiném jazyce, než je jazyk příslušné služby. V takovém případě identifikace obsahu bude předpokládat značné personální i technické náklady.

Z čl. 6.4 není jasné, jestli rozhodnutí bude vykonatelné již doručením, nebo až právní mocí. Bude-li míra **opatření**, k nimž bude provozovatel povinen, **zohledňovat pouze jeho hospodářskou výkonnost (aniž by byl zohledněn rozsah, v němž je jím dotčena služba provozována)**, může to znamenat, že i kvůli malé a z pohledu celkové činnosti nevýznamné službě bude muset velká společnost zavádět nákladná opatření. V takovém případě bude pro takovou společnost **jednodušší danou službu zrušit. Navrhované opatření tak může přinést zásadní omezení konkurence.**

Článek 7

Lhůtu 6 měsíců pro uchovávání staženého obsahu pro účely soudní a správní či pro potřeby vyšetřování považujeme za přiměřenou (byť jedním z přípustných účelů by měla navíc být i ochrana práv

poskytovatele). Poskytovatel služby by ale neměl být nucen tento obsah uchovávat déle. Pokud je to nutné, **uložení obsahu by měl zajistit příslušný orgán, který uložení obsahu požaduje**, což je zcela legitimní požadavek.

Článek 8

Uveřejňování zpráv podle čl. 8 nebude mít žádné reálně pozitivní dopady, naopak hrozí, že **tyto zprávy umožní teroristům lépe se zorientovat v prostředí internetu** a zjistit, který provozovatel se odstraňování příslušného obsahu důsledně věnuje a kterým službám se vyhýbat (a naopak). Jde tedy o vytváření neodůvodněné a nepřiměřené administrativní zátěže.

Článek 9 a článek 11.2

Tyto články rovněž představují vytváření nové zátěže pro poskytovatele, kteří budou muset **angažovat odborníky na trestní právo**, aby zajistili, že jejich rozhodnutí budou „vhodná a fundovaná“, a aby se vyhnuli možné pokutě, která hrozí v opačném případě. **Stát tak zcela neodůvodněně přenáší své povinnosti na soukromé subjekty.**

Článek 10

Tento článek vůbec neodpovídá realitě. Navíc není zřejmé, jaká by měla být minimální doba, po kterou by byl provozovatel povinen ponechat takový příspěvek v rozhraní dané služby. **Povinnost „vrátit“** a dále zveřejňovat jednou odstraněný příspěvek tak ve skutečnosti nepřímo znamená uložení povinnosti provozovat službu. Běžná praxe (minimálně u bezplatných služeb) je taková, že provozovatel rozhoduje podle svého uvážení, co odstraní. Má-li pochybnost o povaze příspěvku, nebude ho opět zveřejňovat. Stejně tak **provozovatel není povinen jej zveřejňovat ani v případě, kdy se tak rozhodne učinit z jiných důvodů.** Pokud by měla být tato povinnost v návrhu ponechána, je nutné řešit kompenzaci provozovatelům za takto nově uloženou povinnost.

Článek 15

Ustanovení čl. 15.3 opět neodpovídá realitě. Není jasné, jak bude fungovat v praxi. Lze si např. jen obtížně představit situaci, kdy **jiný členský stát nařídí českému provozovateli služby odstranění obsahu a následně bude nápravná opatření prosazovat v tomto jiném členském státě dle tamního práva.** Z pohledu České republiky není vyloženě žádoucí ztrácet tímto způsobem kontrolu nad činností vlastních rezidentů uvnitř hranic České republiky.

ZÁVĚR

SPIR a VNICTP se domnívají, že navrhované nařízení nereflektuje realitu českého (a stejně tak evropského) trhu a zavádí celou řadu opatření, která jsou s ohledem na míru rizika nepřiměřená, a představují tak pro soukromé subjekty neodůvodněnou a nepřiměřenou zátěž, ať už administrativní, nebo finanční, a to navíc pod hrozbou v některých případech velmi vysokých sankcí. Návrh přenáší celou řadu povinností ze státu na soukromé subjekty, které ovšem nedisponují – a ani nemohou disponovat – potřebnou expertízou ani nástroji.

SPIR a VNICTP jsou připraveni spolupracovat se státní správou a evropskými institucemi na hledání vhodnějšího řešení, které bude lépe zohledňovat rizika i potřeby českého a evropského internetového prostředí.